

GAZETA ŁÓDZKA

Piątek, 23 Marca 1917 r.

ORGAN NARODOWY.

Rok VI. — № 80.

Założyciel i wydawca Jan Grodek.

PRENUMERATA W ŁÓDZI WYNOŚI

Rocznie rb. 7.20, półrocznie rb. 3.60, kwartalnie rb. 1.80
miesięcznie 60 kop.

Wychodzi codziennie porankiem.

Redakcja i Administracja — Przejazd 8. Administr. otwarta
codz. od 9 do 7 wiecz. w niedziele i święta od 12 rano.

Redaktor przyjmuje interesantów w sprawach redakcyjnych od 10-ej do 2-ej.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca. — Rękopisy bez zastrzeżenia honorarium uważa się za bezpłatne.

OGŁOSZENIA.

Nadesłany przez i wśród tekstów wiersz poety lub jego miejsce 50k; reklamy za tekst 20 k; zwyżka 15 k nekrologia 20 k; ogłoszenia drobne 2 kop. za wyraz.

Każde ogłoszenie najmniej 20 kop

Błysk dziejów.

Dziś, gdy nie istnieje ani Moskwa, ani Ukraina, zupełnie niezasadnioną rzeczą jest mówić o zewnętrznej polityce Ukrainy. Niema państwa wielkoruskiego, niema państwa małopolskiego i o tym fakcie trzeba pamiętać, gdy się chce chłodno ocenić i rozumem zważyć wartość akcji politycznej, prowadzonej przez tak zwanych separatystów ukraińskich.

Moskwa, jako państwo narodowe zakończyło swe istnienie w końcu XV i pierwszej połowie XVI wieku. Wtedy dokonał się proces terytorjalnego skupienia ziem wielkoruskich, jednocześnie zakończył się proces nacjonalizacji. W ślad za tem zjawia się tendencja do rozsadzenia tych form państwowych przez objęcie wszystkich ziem ruskich. Zjednoczona Wielkoruszka zrodziła ideę Rosji.

Z idei tej wyłoniły się walki między Moskwą a Turcją, Moskwą a Polską i Litwą. Konkretnie rozgrywały się one o panowanie nad ziemiami ruskimi, w szczególności nad Ukrainą.

Przez Ukrainę biegł wielki szlak do morza Czarnego. Włączona do Moskwy lub do Polski stawała się czynnikiem imperialistycznym jednej lub drugiej strony, dawała możliwość stworzenia imperjum. I musiało stać się o porządku dziennym wielkie pytanie, która z dwóch potęg zdoła wchłonąć Ukrainę lub ściśle z nią się zjednoczyć, czy Polska — w ten sposób panowanie swe na wschodzie Europy utwierdzając, czy Moskwa — na tej drodze — Wielką Rosją się stając.

Wiemy, jak ten spór dziejowy rozstrzygnięty został. Polityka zewnętrzna i wewnętrzna, stosunki wyznaniowe, okoliczności chwili, przeważały szalę na niekorzyść Polski. Bunt kozaczyzny przeciwko Rzeczypospolitej wstrząsnął fundamentami potęgi i całej przyszłości państwa polskiego, zasilili zaś państwo moskiewskie i w konsekwencji na drogę olbrzymiego wzrostu je wprowadził.

Przez aneksje terytoriów, leżących na lewym brzegu Dniepru, Moskwa wybiegła poza obręb Wielkorusi. Ponadto, zagarniając część Ukrainy, wchłaniała idee nabytego kraju, stała się ich wyobraźniową, w szczególności zaś podjęła misję połączenia Ukrainy i rozpostarcia swego panowania na prawy brzeg Dniepru.

Ciekawym jest ten proces, który zachodzi w wewnętrznym życiu Moskwy po jej zetknięciu się z dawną posiadłością Rzeczypospolitej. Jak ongi z Carogrodem i Ałosą — tak teraz z południowo-zachodniego kraju powoływani byli uczeni dla zreformowania stosunków religijno-kościelnych. W zachowawczych kołach Moskwy z nieufnością odnoszono się do przybyszów z Kijowa, podejrzanych o jezuityzm, zjawia się rozłam nawet, znany pod nazwą *raskołu*. Raskołu może posłużyć za wyraz tej metamorfozy, przez jaką przechodziła Moskwa. Nie mogło przed nim ustąpić państwo, już z tendencją imperialistyczną, wyższa racja stanu kazała iść naprzód. To też więziono i zyłano staroobrzę-

dowców, niezadowolonych z kijowsko-łacińskich nowinek, po stronie zaś reformatorów stanęli stanowczo carowie moskiewscy, twórcy rosyjskiego imperjalizmu i apostołowie zjednoczenia ziem małopolskich.

Raskołu był tedy za Piotra Wielkiego ostatnim protestem umierającej Moskwy. Ze syntezy zaś idei małopolskiej i idei Moskwy, powstała Rosja, Rosja niepodobna ani do Moskwy ani do Ukrainy. Wszystkie późniejsze konflikty, jakie zarysowały się w Rosji na tle sprawy ukraińskiej po ugodzie z Chmielnikiem z roku 1654 powstawały właściwie tylko na tle dążności demokratyczno-wolnościowych i koźactwa, nie były zaś walką Ukrainy z Moskwą, bo w obrębie Rosji już ani jednej, ani drugiej nie było.

Przy drugim rozbiore Polski w r. 1793 otrzymała Rosja między innymi województwa kijowskie, wołyńskie, bractawskie i podolskie. Na schyłku więc wieku XVIII z wyjątkiem pewnych części Galicji wschodniej cała Ukraina znalazła się w obrębie imperjum rosyjskiego, które, stając ją w sobie, przyjęło tendencje historyczne.

Jakież te tendencje były?

Najważniejszą było ciążenie ukraińskiej ziemi w kierunku południa. To dążenie do morza Czarnego i Konstantynopola przez najazd tatarski stało się od chwili aneksji Ukrainy naczelnym zadaniem realnej polityki rosyjskiej.

Feldmarszałek Münich w planie wojny przeciwko Turcji, przedstawionym carowej w r. 1736 pisał w następujący sposób: „...w roku 1739 sztandary carowej powiewać będą w Konstantynopolu. W pierwszym, najstarszym kościele grecko-chrześcijańskim, ukoronowaną będzie carowa — w soborze św. Zofji i ofiaruje pokój całemu światu bez granic, niezliczonym ludom. Co za sława, co za władczyni! Któż jeszcze wtedy pytał będzie, komu przysługuje tytuł cesarski. Czy koronowanemu i namaszczoneму we Frankfurcie — czy też temu — w Stambule“.

W oświadczeniach religijno-kościelnych występuje tutaj plan strategiczny zabezpieczenia kraju i interesów południowej Rosji przez opanowanie Konstantynopola.

Za względu jednak na budzący się opór państw zachodnio-europejskich przeciwko ekspansji Rosji w kierunku Turcji, Rosja musiała wybrać drogę pośrednią. Katarzyna II w liście do cesarza Józefa II pisała: „...że o ile uda się wypędzić z Konstantynopola wroga śmiertelnego chrześcijaństwa, to chyba cesarz nie odmówi jej pomocy przy utworzeniu greckiego państwa, gdzie panować będzie jej wnuk Konstanty w zupełnej od Rosji niezależności, z którą nigdy połączone nie będzie“.

Historia XIX wieku świadczy ile Rosja energii zużyła na zdobycie drogi, która nazywa się drogą wyznaczoną Rosji przez wielkich książąt Kijowskich, Swiatosława i Olega. To historyczne zagadnienie całej Rosji wiąże się oczywiście z ekonomicznym położeniem Ukrainy, z jej gospodarczymi tendencjami i z jej znaczeniem dla Rosji. To też gdy dziś Rosja sięga z rozpaczą by ostatecznie wymarzoną zdobycz osiągnąć, gdy

straszny bój odwieczną sprawę ma rozstrzygnąć, Polska ze szczególną uwagą musi tę walkę śledzić. Toć kiedyś ona szła po drodze przecinającej linię rozwoju Rosji, ona posiadała Ukrainę, Moskwę w ciasnych granicach trzymając. Na wydartym Rzeczypospolitej dziedzictwie wzrosła potęgą północna, sięgająca dziś po imperjum nad światem i umocnienie dotychczasowego stanu posiadania.

W splocie tych wielkich faktów i sił sprawa, drobna napozór, Galicji wschodniej nie tylko dla nas, ale dla całej Europy nabiera szczególnego znaczenia. Trzeba ją widzieć tylko w perspektywie dziejów i zrozumieć, że w niej załamuje się nie inny spór, jak odwieczny spór Polski z Rosją, że Polska odrodzona z tej placówki ustąpić nie może. Nie może, jeśli chce związać istnienie swe ze swą przeszłością historyczną, jeśli chce kroczyć drogą rozwoju, drogą długą może, lecz wiodącą do zabycia potęgi i znaczenia.

(„Widnokrąg“). Dr. W. S.

O projektach wodnych kanałów w Rosji.

Rosja, dążąc do rozwoju wszelkich dróg komunikacyjnych, łączących ośrodki ekonomiczne, rozrzucone po wielkim obszarze Cesarstwa i Syberji, projektuje liczne systemy kanałów, dla wykorzystania żeglugi rzecznej, oraz budowę doków i portów w miastach, położonych nad Czarnym morzem, i budowę wolnych portów przy Rewlu, Petersburgu i Kronsztadzie.

W sekcji żeglugi rzecznej główną uwagę zwrócono na drogę wodną, mającą połączyć Moskiewski rejon fabryczny z okrajem węglowym Donieckim. Uznano przytem zaopiniowaną regulację Donu, Donca i jego dopływów; Bachumtu, Kalitwy i Kamieńki a także budowę kanału, łączącego górny Don z Oką; następnie przeprowadzenie drogi wodnej pomiędzy Moskwą a Niżnim Nowogorodem; połączenie kanałem Wołgi z Donem i połączenie Chersonia z Ryżą.

Wszystkie te projekty zostały przez Zjazd w Moskwie przedłożone Komisji delegatów miast i wsi, Centr. Kom. wojskowo-przemysłowej organizacji; Związkowi Handl.-Przemysł., i kijowskiemu oddziałowi rosyjsko-amerykańskiej Izby handlowej. Kongres w Niżnim-Nowogorodzie zainteresował się przedewszystkiem połączeniem rzek Rosji europejskiej z rzekami Rosji Syberyjskiej.

Uchwalono plan zbudowania kanału Permu — Tobolsk, przez połączenie Czuso-wej, Reszетки, Isefi i Irtysza; długość kanału wynosiłaby 1438 wiorst.

Wszystkie plany nowych systemów wodnych, opracowywane są zgodnie z projektami nowych kolei żelaznych.

Charakterystyczne oświadczenie RODICZEWA.

Pan Bronisław Mayzel w wczorajszym „Kur. Polskim“ przypomina przemówienie Rodiczewa na bankiecie dziennikarskim, wydanym w Krakowie z powodu obchodu grunwaldzkiego w 1910 r.

P. Br. Mayzel brał udział w tem

świetnym zebraniu, w którym uczestniczyli najwybitniejsi publicyści i mężowie stanu ze wszystkich niemal zakątków Europy.

Rodiczew mówił, iż nie wąpi o tem, że przyjdzie niebawem czas, kiedy oba narody, polski i rosyjski, wyzwolone, zwrą ze sobą przyjaźń opartą na sprawiedliwości.

Naród polski, który zachował swą bogatą i szlachetną duszę, zginąć nie może, a chociaż został zwyciężony, to jednak cała sympatja i szacunek rosyjskich uczciwych ludzi są po stronie zwyciężonego. Zwycięzca zaś w udziale przypada tylko pogarda.

Wszyscy szermierze wolności i sprawiedliwości w Rosji widzą w polakach zawsze urodzonych i naturalnych wolności i sprawiedliwości rycerzy, którzy też ramie w ramie z rosyjskimi bojownikami tych najwyższych ideałów ludzkości walczyli i z pewnością w przyszłości od walki się nie usuną.

Po pięknych tych słowach, przyjętych hucznie oklaskami, zerwał się z miejsca Wacław Sieroszewski i z właściwym mu temperamentem odpowiedział rzecznikowi rosyjskiej wolności.

— Ideałem każdego polaka, mówił między innymi, jest dążenie do Niepodległości i zaszczepić je w duszach przyszłych pokoleń jest obowiązkiem każdego patrioty.

Poczem, zwracając się wprost do Rodiczewa, zawołał:

— Teodorze Izmańcowie — walcząc o oderwanie Polski od Rosji, walczymy za wolność narodu rosyjskiego.

Wskutek tego ostatniego zwrotu Rodiczewa wraz z obecnymi, współredaktorem „Rieczy“ Brianczaninowem i postem Stachowiczem opuścili demonstracyjnie zebranie.

Nazajutrz red. „Nowej Reformy“ Koniopiński z racji powyższego incydentu otrzymał od Rodiczewa list następujący:

„Z powodu mowy wygłoszonej wczoraj pod koniec bankietu przez p. Sieroszewskiego, nie mając fizycznie możności oświadczenia panu, jako przewodniczącemu bankietu, że słowa p. Sieroszewskiego uważam za wielki błąd polityczny — oświadczam obecnie, że nasi przyjaciele polityczni i ja, jesteśmy obrońcami autonomji polskiej, lecz w żadnym razie nie możemy być zwolennikami oderwania Polski od Rosji“.

podpisano (T. Rodiczew).

Przewrót w Rosji.

Czego żądają rewolucjonści w Rosji?

Stokholmski korespondent „Lokal-anzeigera“ donosi pod datą 21-go marca: „Otrzymałem odezwę socjalnych rewolucjonistów, zwracającą się przeciw rządowi tymczasowemu. W odezwie powiedziano: „Wy jesteście sprawcami przewrotu rosyjskiego.“

Wasza krew płynęła strumieniami, przelana dla usunięcia i wyniszczenia ciemności ludu. Teraz znów was oszukano. Żądacie chleba, wolności i pokoju.

Chleba macie mniej niż przedtem, pokój jeszcze dalej od was cofnięto, a wolność opiera się na niepewnych obietnicach.

Robotnicy! nie wiercie obietnicom burżuów, którzy zwycięstwo waszą krwią okupione, chcą na swoją korzyść obrócić.

Robotnicy, wy możecie być panami Rosji.

W waszych rękach znajdują się najważniejsze sprężyny armji w całym państwie.

Nie dajcie się ludzi obietnicami, jakie wam dają z zastrzeżeniem, żebyście na nowo podjęli pracę.

Bądźcie gotowi do wykonania rozkazów, jakie w najbliższych dniach wyda Komitet Robotniczy.

My żądamy natychmiastowego rozpoczęcia rokowań pokojowych, które mają być przeprowadzone pod kontrolą ludu; żądamy natychmiastowego urzeczywistnienia programu socjalistycznego z odłączeniem wszystkich obokrajowców od państwa rosyjskiego.

Podpisali: Czheidze i Czohenkeli.

Odezwa komitetu robotniczego.

„Berlingske Tidende“ dowiadują się z Haparandy: Według wiadomości otrzymanych tu z Petersburga, odezwa wydana przez komitet robotniczy wywołała zaniepokojenie. Odezwa żąda wywłaszczenia majątków cesarskich, klasztornych i szlacheckich i rozdzielenia ich między włościan, wprowadzenia 8-o godzinnego dnia pracy, wystąpienia wspólnego z proletariatem krajów walczących przeciw ciemnościom i szybkiego ukończenia wojny.

Urzędowe wystąpienie nowego rządu.

Londyński „Times“ dowiaduje się z Petersburga, że rada ministrów odbywa codziennie zebrania w ministerjum spraw wewnętrznych. Wszyscy ministrowie pełnią swe urzędy. Komitet wykonawczy Dumy mianował we wszystkich gubernjach swoich komisarzy.

Mikołaj Mikołajewicz.

Pisma paryskie dowiadują się z Petersburga: w kołach wyższych wojskowych i wśród duchowieństwa uważają obwołanie W. Ks. Mikołaja Mikołajewicza cesarzem za rzecz pożądaną. Wśród ludu cieszy się on wielką popularnością, większą niż inni wielcy książęta. Jedynie tylko lewica jest zasadniczo anti-dynastyczna, a szczególnie źle usposobiona względem osoby W. Ks. Dyplomacja koalicji usilnie pracuje obecnie nad usunięciem tego rozdwojenia, głównie zaś nad wywarciem wpływu na opierającą się partję robotniczą.

Amnestja powszechna.

Według informacji Agencji Petersburskiej, świeżo wydany został ukaz rządu tymczasowego treści następującej: „Czyniąc zadosyć nakazowi sumienia narodowego, w imię historycznej sprawiedliwości i na pamiętkę stanowczego zwycięstwa nowego ustroju, opartego na prawie i wolności, zarządzamy amnestję powszechną.

Konstytucja Finlandji.

Petersburska Agencja Telegraficzna donosi, iż rząd tymczasowy ogłosił manifest, potwierdzający w pełni konstytucję finlandzką i zarządzający całkowite jej zastosowanie.

Manifest w dalszym ciągu przyznaje wszystkim finlandzkom skazańcom politycznym szeroką amnestję oraz zarządza zwołanie sejmiku finlandzkiego w najbliższym czasie.

Fiński niezawisły komitet w Wasie poddał się prowizorycznemu rządowi w Petersburgu.

Na murach miasta Helsingforsu rozlepiono afisze, oznajmiające, że rząd prowizoryczny w Petersburgu zniósł manifesty cesarskie w sprawie Finlandji z 19 lipca 1898 i 15 lutego 1899 i przywrócił konstytucję finlandzką.

Armja finlandzka.

Ze Stokholmu donoszą do „Berliner Tageblattu“:

Jak się dowiaduje „Aftenbladet“ z Haparandy, po ogłoszeniu w Finlandji oredzia komitetu wykonawczego i po oświadczeniu Rodiszewa, że na przyszłość stanowisko ministra Finlandji piastować będzie finlandczyk urodzonego finlandzkiego spoglądają w przyszłość optymistycznie. Już obecnie nie sprzeciwiają się nawet daniu szeregowców i oficerów na obronę państwa pod wa-

runkiem wszakże, aby to była finlandzka armja narodowa.

Wskutek oredzia rządu wykonawczego, powracają już do Finlandji zbiegowie polityczni, mieszkający w Szwecji.

Na granicy finlandzko-szwedzkiej kontrolę graniczną objęli finlandzcy.

Koalicja a nowy porządek rzeczy.

„Corriere della Sera“ donosi, że komitet wykonawczy Dumy i komendant garnizonu petersburskiego przyjęli ambasadorów i wojskowych attaches Anglii, Francji i Włoch, którzy oświadczyli, że mają pełnomocnictwo nawiązania normalnych stosunków z komitetem wykonawczym, którego autorytet uznają.

Uwolnienie ministra Barka.

Do „Vossische Ztg.“ donoszą ze Stokholmu, że uwolnienie z aresztu byłego rosyjskiego ministra finansów, Barka, nastąpiło na życzenie nowego ministra, Tereszczewki, który musi omówić z byłym ministrem wiele ważnych spraw finansowych, nie chciał jednak traktować go, jako więźnia.

Cesarzowa-Matka.

Z Kopenhagi donoszą: Według informacji prasy londyńskiej, rosyjska cesarzowa-matka, Marja Teodorowna zjedzie się z ces. Mikołajem w Mohylowie. Cesarzowa zamierza następnie do Kijowa, gdzie obecnie przebywa, pojechać do Danji i tam się na stałe osiedlić.

Mordowanie oficerów.

Według ostatniej wiadomości z Petersburga mordowanie oficerów armji rosyjskiej przybiera rozmiary coraz groźniejsze. Szczególniej w pułkach petersburskich rekruci terroryzują oficerów. Karność w pułkach gwardji zupełnie zniknęła. Żołnierze nie chcą pełnić służby i oświadczenia, że ogłoszono przeciw prawo strajku dla wojska. Komendanta pułku gwardji przyboocznej w Moskwie, pułkownika Katon, żołnierze zastrzelili dlatego, że nie pozwolił im wywiesić czerwonego sztandaru z okien koszarowych.

Rewolucja — zwiastun pokoju.

Z Madrytu donoszą: Wydarzenia w Rosji wywarły ogromne wrażenie na całą prasę hiszpańską. Większość dzienników zapatruje się na rewolucję rosyjską, jako na zwiastuna pokoju. „Korrespondencia militar“ pisze: J kkolwiek nowy rząd rewolucyjny zamierza kontynuować wojnę, dając jej podstawy lepszej organizacji, to jednakże trzeba poważnie liczyć się z możliwością, że masowe ludy i wojsko nie okażą bynajmniej zrozumienia dla tego rodzaju zamiarów nowego rządu, gdyż naród rosyjski żąda pokoju. „Diario“ pisze: Anglija chwyciła się do swego celu; obecne położenie udaje się być jednakże krótkotrwałem. „Nacion“: Jeżeli rewolucja nastąpiła na komendę dyplomacji angielskiej, to śmiało można powiedzieć, że Anglija grubo się pomyliła w swych obliczeniach.

między szefem sztabu generalnego, Alekksiejewym, a ministrem wojny, Guczkawem. Pierwszy domagał się koniecznej reorganizacji okrętów wojskowych, ponieważ wszyscy szefowie tylnych okrętów zbiegli, wskutek czego załogi armji rosyjskiej zostały chwilowo wstrzymane. Przeważnie smutniejszy od trzech tygodni jest niezadowolony wskutek trwałego strajku Dowódz z Syberji uległ przerwaniu w powodu wstrzymania ruchu na drodze syberyjskiej; we Władywostoku leżą pod gołem niebem olbrzymie ilości amunicji, zdane dla braku magazynów na wpływy atmosferyczne.

Przedstawiciel partji robotniczej o programie nowej Rosji.

Współpracownik dziennika „Aftenbladet“ rozmawiał w Torneo z jednym z najwybitniejszych przedstawicieli rosyjskiej partji robotniczej. Zdaniem jego należy wszystkim narodom, wchodzącym w skład Rosji, zapewnić wolność polityczną, społeczną i ekonomiczną. Rewolucja będzie musiała jeszcze stoczyć ciężką walkę z żywiołami reakcyjnymi, dzierżącymi władzę w swych rękach. Nie ulega żadnej wątpliwości, że dwójka partji biurokratyczna skorzysta z wszelkiej sposobności dla odzyskania swych wpływów. Rosja musi być republika. To jedno tylko uniemożliwi powrót dawnych metod rządowych. Udział Kerenskiego w rządzie obecnym jest gwarancją w tym kierunku. Gdyby jednak rząd obecny chciał wchodzić w kompromisy, to będącym go zwalczać tak samo bezwzględnie, jak rząd dawniejszy.

Dla zreformowania olbrzymiego państwa rosyjskiego musimy jaknajprędzej zawrzeć pokój. Wprawdzie niektórzy członkowie Dumy ożywieni są nienawiścią względem Niemiec oraz ideami panslawistycznymi, nie będą oni jednak mogli przeprowadzić swych planów wbrew woli narodu rosyjskiego. To czyni wojnę przeciw ciemnościom, nie przeciw innym narodom. Ale naród rosyjski bynajmniej nie ma ochoty zaciągania się w służbę kapitalizmu i imperjalizmu angielskiego, aby zniszczyć konkurencję ze strony Niemiec, które mają takie samo prawo do rozwoju, jak każdy inny naród.

Nie myślimy wcale naśladować Francuzów w tym względzie i nie powtórzymy błędów, jakiego się Francja dopuściła za czasów rewolucji. Jej ówczesna polityka zaczepna doprowadziła do zaborów i zakończyła się wprowadzeniem dyktatury wojskowej i powrotem starego systemu rządowego. Chcemy żyć w spokoju i w przyjaźni z naszymi sąsiadami. Rosja rewolucyjna będzie państwem pokojowym, nie zaś państwem wojennym.

Wilson o rewolucji rosyjskiej.

Według doniesienia z Waszyngtonu, Wilson, nie powodując się głosami zwolenników wojny, jest zdania, iż rewolucja rosyjska zwiększa możliwość utworzenia ligi pokojowej.

Kronika polityczna.

Z komunikatów koalicji.

Z francuskiego (21 marca).

Na wschodzie od Ham wojska nasze zdobyły wczoraj wieczorem w świetnym ataku zamek Savriellois i wieś Jussey, pomimo ożywionej obrony załóg.

Dzisiaj przed południem przekroczyliśmy w dwóch miejscach kanał Somme. Pomimo ożywionego oporu Niemców oswobodziliśmy z nieprzyjaciela północny i wschodni brzeg kanału i wyparliśmy go z wiosek, położonych na zachód od Clatres i Montescourt. — W okolicy tej nieprzyjaciel spowodował powódź. Liczne wioski, położone przed naszą linią w okolicy St. Quentin, stoją w płomieniach.

Na południu od Chauny trzymamy w swym posiadaniu ogólną linię Ailette. Wszystkie odzyskane stanowiska są silnie umocnione.

Na północy i na północnym wschodzie od Saissons znowu posunęliśmy się znacznie naprzód na lewo i na prawo od drogi do Laon. Zajęliśmy ponownie około 10 wsi.

Na północy od Ham sytuacja nie uległa zmianie. Nasze oddziały dalej pozostawały w kontakcie z nieprzyjacielem pomiędzy Rouy a St. Quentin.

Na północy od Tregier, posunęliśmy

Gotówkę w domu

gromadzić i przechowywać

jest nierozsądnie

z powodu niebezpieczeństwa zagubienia i z powodu utraty procentów;

bezcelowo,

ponieważ 2 1/2 letnie trwanie wojny dostarczyło niezłomnego dowodu, że w razie potrzeby można na podstawie pożyczki wojennej zawsze otrzymać pieniądze;

szkodliwie

dla dobra powszechnego; ponieważ nasi nieprzyjaciele z wahań ludzi słabych na nowo czerpią nadzieję, że zdolają nas zwalczyć.

Co z tego wynika?

Rozsądnie, przeczucie i politycznie postąpi ten, kto swe pieniądze umieści w pożyczce wojennej.

Z chaosu rosyjskiego.

Korespondent „Timesa“ donosi z Petersburga, iż widział pochód, złożony z ludzi niższych warstw społecznych. Tłum niesłabnącym chorągwie z napisami: „Wolność krajowi, śmierć aresztowanym i śmierć carowej!“ Rozeszła się pogłoska, iż carowa wraz z rodziną znajduje się w pałacu Taurydzkim. Wzburzony tłum domagał się głowy carowej, oraz byłych ministrów.

Według informacji Stokholmskich prawosławny kier w swej większości przyłączył się do rewolucji.

W sprawie tej pisze „Stokholms Tidningen“: „nadprokurator Synoda, pozbawili godności biskupów petersburskich, metropolję Piitriina i Makarego, oraz biskupa Ljudeńca w Moskiewie.“

Nawet najbardziej oddalone od Petersburga koczne państwa wypowiadają się za rewolucję. W tej sprawie „Lokal-anzeiger“ donosi, że Władywostok przyłączył się również do rewolucji.

Bliski pokój.

W jaki sposób rewolucja rosyjska działa na front rosyjski, dowodzi fakt, iż na froncie północno-zachodnim nad rosyjskimi rowami ochronnymi ukazały się szpyły z napisami: „Nie strzelajcie, kochani bracia! Za sześć tygodni będzie pokój!“ Coraz bardziej okazuje się, iż rewolucja rosyjska zamienia się w ruch socjalistyczny.

Smutek na cesarzową?

„Basler Anzg.“ dowiaduje się z Petersburga, jakoby w miesiąc po zamordowaniu Rasputina dokonano zamachu na cesarzową. Podczas wizyty w szpitalu w Carskim Stole dano do niej 5 strzałów rewolwerowych. W zamachu miało uczestniczyć 12 oficerów, którzy uknuli sprzysiężenie pod wpływem cesarzowej wdowy, księcia Dolgorubiego, który strzelał, porażono; innych rozstrzelano. Cesarzowa otrzymała ranę w ramię.

Wstrzymanie posilków.

Donoszą do Hamburga, iż 17 marca w Petersburgu odbyła się konferencja pr-

śny się naprzód. Większość zdobytych wsi zupełnie zburzona.

Na wschodzie od Mozy załamały się w naszym ogniu liczne natarcia nieprzyjacielskie, wykonane na drodze z Caen.

Na prawym brzegu Mozy wtargnęły na północ od lasku Chambretes, do zburzonego uprzednio rowu niemieckiego i zastaliśmy tam wiele trupów nieprzyjaciela.

Z angielskiego (21 marca).

Na południowym wschodzie i na wschodzie od Peronne wojska nasze w ciągu ostatnich dwudziestu czterech godzin posunęły się szybko naprzód i doszły do punktów, położonych blisko 10 km. na wschód od Somme. W okolicy tej obsadziliśmy znowu 40 wsi.

Pomiędzy Hurlu a Arras nieprzyjaciel rozpoczyna na niektórych punktach stawiać znaczny opór, lecz oddziały tylne stale są wypierane z ich stanowisk. Pochód nasz trwa.

Krażownik „Möwe“.

Urządowo donoszą z Berlina pod datą 22 marca. Krażownik pomocniczy J. C. M. „Möwe“ wraz z komendantem hr. Dohna-Schlödin powrócił do portu ojczystego po drugiej kilkomiesięcznej podróży po oceanie Atlantycznym.

Okręt pokonał 22 parowce i 5 żaglowców o pojemności ogólnej 123.100 ton, wśród których, 21 parowców nieprzyjacielskich w czem 8 uzbrojonych, zaś 5 na usługach admiralicji angielskiej, oraz 4 żaglowce nieprzyjacielskie. Krażownik pomocniczy J. C. M. „Möwe“ przywiózł 513 jeńców.

Komendant „Möwe“, kapitan korwety, hr. Dohna-Schlödin, został mianowany adjutantem przybocznym cesarza.

Łodzie podwodne na Dalekim Wschodzie.

„Frankf. Ztg.“ dowiaduje się ze Stokholmu, że z powodu pojawienia się na wodach Dalekiego Wschodu krażowca pomocniczego niemieckiego, sztab admiralicji japońskiej wydał rozporządzenie, że wszystkie statki handlowe na morzach japońskich mają być eskortowane przez okręty wojenne. Podobno odkryto na Dalekim Wschodzie podstawę operacyjną niemieckich łodzi podwodnych.

Upadek Brianda.

Stępniowo dochodzą do wiadomości szerszego ogółu szczegóły istotnych przyczyn dymisji gabinetu Brianda. Jeszcze w sobotę po południu Briand miał nadzieję, że przesilenie rządowe da się zażegnać przez przekształcenie gabinetu. Gdy Painlevé i Rouleux—donosi korespondent newsbi „Voss. Ztg.“—odrzucał tę koncepcję, Briand wrócił się do Leona Bourgeois, ale i tu spotkał się z odmową. Ze wzmianek prasy wnioskować należy, iż Painlevé i Bourgeois przekonali Brianda, że pozostanie jego na stanowisku prezesa ministrów nie odpowiada już położeniu parlamentarnemu ani ogólnopolitycznemu. Briand wyznał się do konsekwencji i zgłosił w radzie ministrów oświadczenie o swojej dymisji, która, stessownie do konstytucji, musiała pociągnąć za sobą dymisję całego gabinetu.

Przeciwko lichwie żywnościowej.

„Korespondenz Wilhelm“ donosi z Wiednia: Zarządzono przez urząd lichwy żywnościowej w Wiedniu, poszukiwania składów tajnych w drugim okręgu (Leopoldstadt) wydało następujący rezultat: przeskutano 589 domów. W 190 znaleziono znaczne ilości mąki, cukru, marmolady, owoców, mydła, świec, skóry, obuwia itd., które widocznie w celu zwyżki cen usunięto z obrotu. Towar ten skonfiskowano. Dochodzenie w toku.

Różne wieści polityczne.

„Echo de Paris“ donosi: Dep. Money oświadczył w izbie deputowanych, że Francja bardzo szybko zmierza ku rewolucji, którą może wywołać katastrofa finansowa i gospodarcza.

Wedle prywatnych doniesień z Londynu, w Manchesterze wybuchły poważne rozruchy robotnicze.

„Morning Post“, oświadcza, że rząd rosyjski tylko pod tym warunkiem zobowiązał się nie zawierać pokoju odrębnego jeżeli w kraju nie wybuchnie rewolucja. Obecnie rząd rosyjski nie czuje się właściwie traktatem londyńskim skrepowany.

Plebiscyt w sprawie wyboru cesarza w Rosji odbędzie się w końcu marca. Weźmie w nim udział także całe wojsko.

Telegramy.

Komunikat niemiecki.

22-go marca. — Urzędowo.

Z widowni zachodniej.

Pomiędzy Lens i Arras po energicznym ogniu działowym doszło do utarczek oddziałów wywiadowczych. Na skrawku terenu po obydwóch stronach Sommy i Oise starcia oddziałów czołowych miały przebieg dla nas pomyślny. W pobliżu Chivres i Missy, na północnym brzegu Aisne, odrzucono bataliony francuskie. Na lewym brzegu Mozy przy pomocy ognia, skierowanego na rowy nieprzyjacielskie, podtrzymano przygotowany atak. Z wycieczek na linie nieprzyjacielskie w pobliżu kanałów Aisne — Marne, na północny wschód od Verdun, pod St. Mihiel i na zachodnich stokach Wogezów, w dolinie Plaine nasze grupy bojowe przeprowadziły 40 jeńców.

Strącono 3 samoloty nieprzyjacielskie.

Samolot, prowadzony przez ks. Fryderyka Karola Pruskiego, nie powrócił z wycieczki nad linie nieprzyjacielskie, pomiędzy Arras i Peronne.

Z widowni wschodniej.

Front wojsk generała marszałka polnego księcia Leopolda Bawarskiego.

Pod Zabereżina, na wschód od Lidy, nasze kolumny atakujące przełamały się na szerokości 4 km. przez czołowe rowy rosyjskie aż do drugiego stanowiska, zburzyły nocą urządzenia ochronne i powróciły z 225 jeńcami, 2 działami rewolwerowymi, 6 karabinami maszynowymi i 14 przyrządami do rzucania min.

Na froncie generała-pułkownika arcyksięcia Józefa oraz w grupie wojsk generała - feldmarszałka Mackensena ożywiła się akcja bojowa.

Front macedoński.

Wzgórza na północ od Monastyru, zyskane przez wojska nasze 20 marca, były wczoraj celem silnych ataków francuskich, które wszystkie chybiły celu. Podobne niepowodzenie odniosło słabe natarcie w wąwozie Seen.

Pierwszy General-kwaternistrz LUDENDORFF.

Komunikat austriacki.

WIENIĘ, 22-go marca.

Z widowni wschodniej.

Nad Bereżyną oddziały nasze natarły aż na drugą linię rosyjan i powróciły z jednym oficerem i 226 żołnierzami wziętymi do niewoli, oraz z 2 działami rewolwerowymi, 6 karabinami maszynowymi i 14 przyrządami do rzucania min. Natarcia nieprzyjacielskich oddziałów ochotniczych, załamały się wszędzie, gdzie tylko usiłowano je przeprowadzić.

Z widowni włoskiej i południowo-wschodniej.

Niema nic do doniesienia.

Zastępca szefa sztabu generalnego von Hofer, marszałek polny porucznik.

Wiadomości bieżące.

Gdzie są ewakuowane banki?

Według adresów podanych w „Targowo-Promyślennoy Gaz.“ z dnia 23-go lutego r. b., z ewakuowanych oddziałów Banku państw: warszawski znajduje się w Niżnim Nowogrodzie, łódzki — w Moskwie,

łomżyński — we Władimirze, lubelski — w Skwianach gub. charkowskiej, piotrkowski — w Młitopolu gub. tanrydzkiej, płocki — w Ejsku obwodu Kubańskiego, radomski w Ługańsku gub. ekaterynosławskiej, tomaszowski — w Jelcu gub. orłowskiej, częstochowski — w Marszałku gub. tambowskiej, białostocki — w Jarostawiu, windawski — w Kursku, grodzieński w Penzie, dynaburski — Rzewie gub. twerskiej, libawski — w Nowoczerkasku, miński — w Kazaniu, ryski — w Tule rowieński — w Carycynie.

Ciekawy jest szczegół, że ewakuowane są również banki z Mińska, Rygi i Równego, aczkolwiek tam są Rosjanie.

— Polska kasa pożyczkowa.

„Deutch. Warsch. Ztg.“ pisząc o mającej powstać w miesiącu kwietniu Polskiej Kasie Pożyczkowej, donosi między innymi co następuje: „Z wyjątku będą miały banknoty polskie wszystkie cechy czysto polskiego pieniądza. Z udziałem artystów polskich wykonane zostały banknoty, w formie i wykończeniu przedstawiające się bardzo korzystnie. Na każdym banknocie znajduje się białe orzeł polski w polu czerwonym, tekst utrzymany jest w języku polskim.

Jednocześnie z temi banknotami polskimi, które wydane będą jako 1/2-markówki, 1 markówki, 2-markówki, 5-markówki, 10-markówki, 20-markówki, 50-markówki, 100-markówki, 500-markówki, 1000-markówki, na zasadzie rozporządzenia mennicy z d. 26 lutego 1916 r., wypuszczona będzie moneta zdawkowa wartości 5, 10 i 20 fenigów. Wobec tego ustanie dający się silnie odczuwać od pewnego czasu brak drobnej monety. I na tych monetach znajduje się orzeł polski; napisy są w języku polskim.

— Egzaminy dla drogistów.

Egzaminy na stopień drogisty odbędą się w dn. 28 marca w ces. niem. wydz. medycznym w Warszawie (plac Saski 6). Bliższe szczegóły udziela kancelarja kursów (Zgoda 1) w Warszawie.

— Kursy dla urzędników polskich w Łodzi.

Odbuwający się obecnie przy Cesarzo-niemieck. prezydium policji kurs przygotowawczy dla polskich urzędników, kończy się w dn. 31 marca b. r.

O ile zgłosi się dostateczna ilość kandydatów, będzie otwarty dn. 20-go kwietnia nowy kurs, który trwać będzie 12 tygodni. Kandydat mieć winien lat 18 skończonych i posiadać świadectwo z ukończenia przynajmniej 6 klas średniego zakładu naukowego.

Opłata za naukę, która winna być wniesiona z góry, wynosi 12 marek. Podania o przyjęcie winny być najpóźniej do 5 kwietnia r. b. wniesione do Ces. niemieckiego prezydium policji w Łodzi.

— Meldunki przyjezdnych.

W wydziale meldunkowym przy prezydium policji (Olgińska 3) nie przyjmowane są meldunki od właścicieli hoteli gdyż przyjezdni winni przyjść osobiście w dzień przyjazdu i przynieść paszport i przepustkę.

Wyjątek uczyniono tylko dla małżeństw, małżonek może zameldować swą żonę powinien tylko przynieść jej dokumenty osobiste.

Wydział meldunkowy otwarty od 8—12 i od 3—7 w niedzielę — od 8—12 w południe.

— Z Tow. Schronisk św. Stanisława Kostki.

Dn. 26 marca r. b. o godz. 4 i pół po południu w lokalu Stow. Handlowców polskich przy ul. Piotrk. 108 odbędzie się ogólne roczne zebranie członków Tow. Schronisk św. Stanisława Kostki z nast. porządkiem dziennym: 1) Wybór przewodniczącego. 2) Sprawozdanie z działalności Tow. 3) Sprawozdanie kasowe. 4) Wybór 9 członków Zarządu głównego i 8 członków—zastępców. 5) Wybór 5 członków komisji rewizyjnej. 6) Ważności. W razie nieprzybycia o wyznaczoną godzinie przynajmniej 1/2 ogółu członków Tow. Zebranie odbędzie się o godzinie 5 po poł. tegoż dnia—jako w drugim terminie—bez względu na ilość obecnych.

— Z Tow. Krajoznawczego.

W sobotę d. 24 b. m. o godz. 8 w. w lokalu Tow. (Piotrkowska 91), odbędzie się miesięczne zebranie członków Towarzystwa, poświęcone zadaniom naukowym i sprawom bieżącym administracyjnym. Na zebraniu tem dyr. Jan Czeraszewicz, prezes zarządu, wygłosi odczyt na temat: „Niemcy, jego stanowisko dziejowe, oraz znaczenie jako arterji komunikacyjnej“.

— Z komitetu amerykańskiego.

(*) Komitet zajmujący się podziałem pieniędzy amerykańskich zestawiał sprawozdanie z działalności za pierwsze 3 mie-

siące. W okresie prawodawczym rozdzielono 60.000 mk. jako subsydjum miesięczne miejscowym stowarzyszeniom 15.000 mk., dla miast Zgierza, Pabjanic, Bralin, Łasku i t. p.

— Z Reursy Rzecz. Chrz.

W dniu 25 b. m. w lokalu Reursy Rzemieśniczej Charzejańskiej o godzinie 6 wieczorem odbędzie się roczne zebranie członków z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie; 2) Wybór prezydium; 3) Sprawozdanie komisji rewizyjnej; 4) Sprawozdanie zarządu z ogólnej działalności; 5) Wybory zarządu i komisji rewizyjnej; 6) Ważności zarządu i członków.

Przy wejściu na salę sprawdzane będą bilety członkowskie, w które należy się zaopatrzyć. (*)

— Z Koła starszych i podstarszych.

(*) Wczoraj o godzinie 8 wiecz. w lokalu Reursy Rzecz. Chrz. po dwutygodniowej przerwie odbyło się zebranie Koła starszych i podstarszych. Przewodniczył na zebraniu prezes Koła p. M. Bawarski.

Przewodniczący odczytał sprawozdanie z poprzedniego zebrania, a następnie prof. Tomaszewski zdał sprawozdanie z działalności szkoły.

Kursy zostały otwarte 7 października 1916 r. Lekcje odbywają się 4 razy tygodniowo w poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki. Wykładane są następujące przedmioty: religia, język polski, arytmetyka, historia ojczyzny, geografia i przyroda.

Niezależnie od tego, odbywają się lekcje śpiewu, deklamacji i lekcje gimnastyki specjalnie dla członków Związku młodzieży rzemieślniczej, Stowarzyszenia, liczącego 120 członków, a powstałego z inicjatywy Rady pedagogicznej.

Rada pedagogiczna kursów zorganizowała dotąd 3 uroczystości, a mianowicie obchód listopadowy w sali Reursy, obchód styczniowy w sali szkolnej i uroczystość Śienkiewicza w sali Reursy.

Na kursy uczęszcza: na komplet I—68 uczni, II—65, III—47. Ogółem 175 ucznia.

Przy kursach tworzy się obecnie biblioteka szkolna. Powstała ona z funduszu udzielonego przez Wydział Szkolny na kupno dzieł Śienkiewicza. Posiada już 400 książek, oraz dzięki ofiarności Starszych Zgromadzenia piekarzy, brularzy i betoniarzy, co świadczy o zainteresowaniu się cechem.

Na ostatnim posiedzeniu Rady Pedagogicznej postanowiono urządzić poświęcenie biblioteki w lokalu szkoły przy ulicy Średniej Nr. 19 w d. 25 b. m. o g. 3 pp.

Następnie na wniosek ks. prefekta Kuleszy, postanowiono urządzić fachowe zawodowe pogadanki.

W końcu zebrania p. M. Bawarski zdaje sprawozdanie ze Zjazdu Warszawskiego Rady Stanu zaznaczając, iż obeszniejsze zdane będzie w przyszły poniedziałek o 7-jej wieczorem w lokalu Reursy.

Po omówieniu jeszcze kilku spraw charakteru wewnętrznego posiedzenie o 10 i pół zamknięto.

— Wypłata pensji nauczycielom.

Wypłata pensji nauczycielskiej w początkowych szkołach miejskich za miesiąc bieżący rozpocznie się w poniedziałek dn. 26 marca. W dniu tym otrzymają pensje nauczyciele szkół żydowskich, we wtorek—nauczyciele szkół polskich, oraz w środę—niemieckich.

— Sprzedaż trepków.

Zarząd Towarzystwa Schronisk Św. Stanisława Kostki, chcąc przyjąć z pomocą najbardziej potrzebującym naszym miastu, wobec braku obuwia, otworzył fabrykę trepków, która ma na celu po cenie kosztu zaopatrywać szkoły, ochronki i poszczególne osoby, w trepki różnego rodzaju.

Sprzedaż trepków uskutecznią sklepy „Wieniec“ przy ul. Placowej 3.

Wobec braku towaru do wyrobu takich, a niechcąc przerywać dalszego wyrobu trepków, Zarząd uprzejmie prosi osoby, którym użenie w biedzie najbardziej potrzebnych starych materjałów jak: stare dywany, chodniki i różne kawałki towarów, do kancelarji T-wa, Placowa nr. 9.

— Otwarcie lokalu Stow. majstrów fryzjerskich.

W niedzielę o godz. 4-jej po poł. nastąpi otwarcie lokalu Stow. majstrów fryzjerskich przy ulicy Piotrkowskiej Nr. 108, na który za namową pośrednictwem Zarząd zaprasza wszystkich stowarzyszonych.

Jednocześnie po odbyciu uroczystości otwarcia lokalu, omawiane będą różne sprawy związane z działalnością cechu.

